

УДК 81'27 : 82-98 (477 : 53) : 140.8

ЕТНОМОВНІ ДОМІНАНТИ КОДУВАННЯ СМISЛЮ В ДЗЕРКАЛІ КРОСВОРДІВ (УКРАЇНО-АРАБОМОВНІ ПАРАЛЕЛІ)

Оксана Сприса

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра сходознавства,
вул. Університетська, 1, кімн. 239, Львів, Україна, 79000,
тел.: (032) 239 47 04, e-mail: arabso@ukr.net*

Розглянуто відмінності у формальному і семантичному кодуванні дійсності, характерному для української та арабської національно-мовних картин світу на матеріалі кросвордів, що дало змогу виявити специфічні риси національного світосприйняття.

Ключові слова: кодування дійсності, національно-мовна картина світу, концептуалізація, кросворд.

Вже не одне десятиліття розвитку сучасного мовознавства засвідчує становлення нової культурно-антропологічної парадигми на основі тріади термінів – мова, культура, людська особистість, репрезентованої когнітивним і комунікативним напрямками. Підтвердження цього – поява великої кількості лінгвістичних пошуків, присвячених моделюванню специфічних рис національного світосприйняття, виявленню культурно-мовних національних стереотипів, реконструюванню етнічної ментальності, тобто способу відчуття, переживання, осмислення, уявлення і оцінювання реальної дійсності (праці Г. Вежицької, Н. Арутюнової, В. Телії, О. Яковлевої, Ю. Степанова, І. Голубовської та ін.). Формулювання принципів антропоцентричності й антропоморфності мови, її дослідження в нерозривному зв'язку з мисленням, свідомістю, пізнанням, культурою, світоглядом як окремого індивідуума, так і мовного колективу, до якого він належить, зумовило не тільки новий аспект лінгвістичних пошуків, а й сприяло новому розумінню та трактуванню таких традиційних лінгвістичних понять, як знак, значення тощо. “Лейтмотивом” нового підходу до інтерпретації мовних явищ стало усвідомлення того, що природна мова не “відрізняє” екстралінгвістичну реальність від психологічної та від соціального світу носіїв мови.

Мова формує свій “субстанціонально-ідеальний простір, що є єдиним і безперервним, моделює специфічні риси національного світосприйняття і національного способу мислення фактично на всіх стратифікаційних рівнях мовної системи за допомогою дознакових, знакових і супразнакових мовних величин” [2, с. 3].

Керуючись цим, у лінгвістиці починають оперувати такими поняттями, як “модель світу”, “ментальна модель”, “ментальні світи”, “внутрішня репрезентація” [10, с. 100],

“національно-мовна картина світу (НМКС) (національно-мовна модель світу)” [2], “когнітивна база” (КБ), причому остання визначається як “певним способом структурована сукупність необхідно обов’язкових знань і національно-детермінованих та мінімізованих уявлень того чи іншого національно-лінгво-культурного суспільства [5, с. 32]. Розбіжності таких КБ різних лінгво-культурних суспільств “неминуче призводить до розбіжностей у кодуванні елементів” [3, с. 122] їх НМКС, які ми розуміємо як “виражене засобами певної мови світовідчуття і світосприйняття етносу, вербалізовану інтерпретацію мовним соціумом навколишнього світу і себе самого в цьому світі” [2, с. 3]. Різні етноси “переживають” навколишню дійсність по-різному, об’єктивуючи розмаїття свого сприйняття, відчуття й оцінки у мовних формах тих етнічних мов, носіями яких вони є.

У НМКС, з одного боку, виділяється загальна частина, яка вказує на “загальний поняттєвий базис” людства, що виступає спільною основою природної мови, мислення та культури; з другого боку, національно-специфічні нюанси відчуття, осмислення й оцінки реального світу, накладаючись на універсальну логіко-поняттєву основу, утворюють ту частину мовних картин світу, яка й несе в собі національну специфіку. Кожний етнос крізь пригаманні йому мовні та культурні форми розвиває і деталізує цей “загальний поняттєвий базис людства”, визначаючи цим своє “національне обличчя”. Виникнення мовних національно-специфічних форм, які, по суті, й зумовлюють самотність національно-мовних картин світу, детермінується двома основними чинниками: фрагментом реального світу, який впливає на колективну свідомість етносу; особливостями колективної етнічної свідомості, які виявляються в неоднаковості логічного оперування одними й тими самими реаліями зовнішнього світу, у різноманітності виявів “наївної” звичайної свідомості.

Перекодування єдиного для всіх етносів мисленнєвого коду на вербальний у межах конкретної мови “переплавляє” єдину логіко-поняттєву базу людства, відливаючи її в етнічно зумовлені семантичні матриці змістової структури мови. У зв’язку з цим, І. Голубовська виділяє такі різні види концептуалізації дійсності свідомістю: сенсорно-рецептивну, логіко-поняттєву, емоційно-оцінну та морально-ціннісну, які об’єктивуються національно-мовними формами на різних мовних рівнях [2, с. 9].

У межах цього дослідження, ми зупинимось насамперед на логіко-поняттєвій та морально-ціннісній концептуалізаціях дійсності, що пов’язані з “лексико-семантичною іпостассю мови” та “реалізуються переважно синтаксичним мовним стратумом і рівнем дискурсу” [2, с. 9]. Зокрема, простежимо спрямованість механізму кодування смислу в українській та арабській НМКС для виявлення універсального та етнічного у характері їх сприйняття, пізнання та маркування світу у мовних категоріях на матеріалі текстів кросвордів.

Як ілюстративний матеріал нам послужили дані суцільної вибірки завдань до кросвордів (близько 1000 дефініцій із кожної мови), опублікованих у сучасних періодичних виданнях (“Високий Замок”, “Теле-Експрес”, “За Україну”, “5 хвилин”, “Нова Розвага”, “Порадник”) та розмішених в Інтернеті (режим доступу: www.mohandescom.comdlilkalimat) за період 2009–2010 років.

Звернення до текстів кросвордів як матеріалу нашого дослідження є не випадковим:

- По-перше, тексти кросвордів відображають знання і уявлення про світ і про людину в цьому світі, репрезентуючи не наукове, а “переломлене” повсякденністю щоденне знання. Тому, представлення знань у кросворді суттєво відрізняється від інформації, поданій у дефініціях тлумачних словників, які майже не містять у поясненнях елементів оцінки і, тим більше, асоціативних зв'язків слів [4, с. 6–19].

- По-друге, макро-одиниці кросвордів (формулювання завдань і відповіді) є, без сумніву, національно-маркованими. Одиниці-відповіді є лінгво-когнітивними одиницями мовної свідомості, а одиниці-завдання містять формулювання, що представляють деякий інваріант сприйняття того чи іншого феномена. При цьому інваріант може виражатись або безпосередньо, або на нього можуть “виводити” вектори асоціацій, що складають фрейм-структуру свідомості [9, с. 5].

Розгляду різних аспектів кросвордів присвячені праці В. Красних [9], І. Захаренко [5], Ю. Караулова, Е. Денисової [4], А. Барсук [1].

Виправданим, на нашу думку, видається співвіднесення Е. Денисовою статті кросворду (“формули смислу”) із енігматичним текстом, зважаючи на такі його ознаки, як: структура питання-відповіді, комунікативна спрямованість, відсутність автора, інформаційна самодостатність і змістова завершеність. У зв'язку із цим автор представляє структуру тексту кросворда у вигляді моделі: а) відгадка (загадане ім'я), б) енігмат (загаданий, закодований об'єкт дійсності), в) енігматор (об'єкт, через який відбувається загадування). Розрізнення термінів “енігмат” і “загадка” виправдовується тим, що одній відгадці (слову) може відповідати декілька енігматів (загаданих об'єктів) [4, с. 5].

Кросворд як енігматичний текст характеризується малою формою і лаконічністю змісту, а “у зв'язку із малими жанрами виникає питання про особливий рівень кодування значень. Тексти цих жанрів у переважній більшості виконують функцію словника мотивів, які ... закодовані у формі, більш експліцитній, ніж в окремому слові, фразеологізмі, тропі і т. д., однак при цьому в більш компактній” [цит. за 11].

Як показало спостереження, при кодуванні смислу в енігматорі кросворда мають місце формальні та семантичні механізми.

Таблиця

Співвідношення способів кодування смислу в
україно- та арабомовних енігматорах кросвордів, %

Спосіб кодування	українською	арабською
І. ФОРМАЛЬНИЙ , у тім числі:	2,9 %	10,5 %
1) розшифрування скорочень	68 %	4 %
2) реконструкція еліптичних мовних одиниць	14 %	87 %
3) зміна форми слова	18 %	9 %

Закінчення табл.

II. СЕМАНТИЧНИЙ, у тім числі:	97,1 %	89,5 %
1) дескриптивний	36 %	29 %
2) фрейм-структури, у тім числі:	10 %	7 %
а) прецеденті феномени	55 %	80 %
б) синтагматичні асоціації	43 %	5 %
в) семантично-мотивовані моделі	2 %	15 %
3) атрибутивний, у тім числі:	54 %	64 %
а) конкретизація	1,5 %	0,7 %
б) генералізація	26 %	13 %
в) синоніми	12,7 %	45 %
г) антоніми	0,8 %	4,3 %
д) експлікація	59 %	37 %

Формальне кодування становить відносно незначну частину (табл.) і представлене у вигляді:

- розшифрування абревіатур, чи скорочень:
Міжнародний олімпійський комітет ← Мок
رمز الكبريت في الكيمياء 'Хімічний символ сірки' ← 'S' كب
- реконструкція еліптичних мовних одиниць:
Йог без останньої літери ← Йо
نصف بلبل '1/2 від "соловей"' ← بل
- зміни форми слова у власне лінгвістичному контексті:
Каспійське море – поетично ← Каспій
مجموع حربة 'Множина від "спис"' ← حراب 'Списи'

Значно поширенішим способом перекодування мисленнєвого коду носіїв української та арабської НМКС, зафіксованим текстами кросвордів (табл.), є **семантичне кодування**, у межах якого ми виділяємо:

1. Дескриптивний механізм кодування смислу – скорочений чи перероблений (нерелевантні синтаксичні чи синонімічні заміни) варіант лексикографічної дефініції у тлумачних словниках [4, с. 19].

Оптичний прилад для розглядання дрібних предметів ← Мікроскоп

قسره ← غضبه على قبول أو عمل شيء

'Примушувати силою когось приймати або робити щось' ← 'Заставляти'

Зважаючи на те, що механізм кодування того чи іншого об'єкта залежить у першу чергу від його природи, ми аналізували весь масив обробленого нами матеріалу за такими класами: "Натурфакти" ("явища природи", "лексика флори", "лексика фауни"), "Артефакти", "Локуси", "Антропоніми", "Абстрактні поняття", "Терміни", "Власні назви", "Дієслова", "Прикметники", "Службові, іншомовні слова, діалектизми та інша рідковживана лексика" тощо.

Отож, якщо в українських енігматорах кросвордів дескриптивним механізмом здебільшого кодувався клас власне термінів (58 %), значно менше – власні імена (26 %), артефакти (4 %), абстрактні назви (4 %) тощо; то в арабських – це співвідношення майже рівноцінне: “Терміни” (22 %), “Дієслова” (20 %), “Власні назви” (19 %), “Абстрактні поняття” (10 %), “Антропоніми” (9 %), “Артефакти” (7 %).

Те, що певні об’єкти дійсності трактуються у свідомості конкретного етносу через лексикографічні дефініції є важливим свідченням для дослідження категоризації його національної КБ; інакше кажучи, йдеться про те, що вони є менш “прототипними” (прототипи (prototypes) – це ті члени категорії або підкатегорії, які мають особливий когнітивний статус – “бути якнайкращим прикладом категорії [7, с. 150]).

2. Спосіб семантичного кодування за допомогою фрейм-структур свідомості, тобто, когнітивних одиниць, що формують кліше свідомості і становлять “пучок” передбачуваних векторів валентності (спрямованих асоціативних зв’язків) [8, с. 133]. Це той основний масив знань і уявлень, що зберігається у свідомості носіїв національного ментально-лінгвального комплексу і актуалізується в процесі комунікації (як безпосередньої, так і опосередкованої) унаслідок апеляції до одного із компонентів фрейм-структури, що веде до породження асоціацій, в основі яких лежать феномени, які входять у ту ж структуру. Ці феномени можуть бути як власне лінгвістичної, так і екстралінгвістичної природи [5, с. 40].

Найбільш яскраво і характерно фрейм-структури активізуються у *прецедентних феноменах* (ПФ) (див. табл.), під якими ми розуміємо (вслід за дефініцією Ю. Караулова) феномени: 1) значущі для тої чи іншої особи в пізнавальному та емоційному відношеннях, 2) що мають надособистісний характер, тобто добре відомі і широкотому оточенню цієї особи, у тім числі її попередників і сучасників, і, нарешті, такі 3) звернення до яких відновлюється неодноразово в дискурсі цієї мовної особистості. Це те загальне, що об’єднує всі ПФ, які можуть бути як вербальними (тексти в найширшому розумінні цього слова), так і невербальними (твори живопису, скульптури, архітектури, музичні твори, тощо) [цит. за: 7, с. 82–83]. Серед вербальних ПФ традиційно виділяють: прецедентне ім’я, прецедентне висловлювання, прецедентний текст, прецедентна ситуація.

Біля ялинки в кімнаті обов’язково ставиться ... Мороз ← Дід

كاظم الساهر ← لقبه الفني قيصر الغناء العربي

‘Його псевдонім – імператор арабського співу’ ← ‘Казем ель-Сахір’

‘Там заграла плакуча ...’ ← Гітара

‘Матір’ ← ام ‘Під її ногами – рай’ ← تحت أقدامها الجنة

Окрім ПФ, асоціативно-метафоричне кодування фрагментів дійсності може реалізуватися через *стійкі синтагматичні зв’язки* у фразеологізмах або “синтагматичний асоціат імені – інше ім’я, пов’язане із першим формальною чи формально-семантичною тотожністю предиката” [4, с. 6].

Настільна ... ← Лампа

‘Колодязь’ ← بئر ‘Артезіанський’ ← ارتوازي

Іншим механізмом кодування смислу за допомогою фрейм-структур свідомості,

представленим у енігматорах кросвордів, є *семантично-мотивовані моделі* або *асоціативні стереотипи*:

Сіно, ... ← Солома

اروغ ← أهرب وأتواری عن الأنظار كالثعلب

‘Бігти і ховатися з поля зору як лисиця’ ← ‘Хитрувати’

3. Атрибутивний механізм кодування смислу (за Е. Денисовою, енігматор – вектор) – проста вказівка на факт дійсності, що обумовлено цільовим призначенням кросворда на вирішення завдань, пов’язаних із пошуком семантичного об’єкта за заданим переліком семантичних компонентів. Це оновлення властивостей енігмата через його перефразування [4, с. 19–20]. При цьому відбувається одночасне співставлення енігматів із енігматорами-образами, що актуалізують основні, типові характеристики загаданого об’єкта дійсності і таким способом відображають національно-маркований варіант сприйняття того чи іншого феномена у мовній свідомості, національній КБ етносу.

Для кожного класу об’єктів виділяється свій власний набір властивостей (фасети, англ. *facets* – термін А. Вежицької [13]), які репрезентують ці об’єкти із різних сторін. Фасета в цьому дослідженні розглядається як категорія, що позначає якусь ознаку об’єкта (значиму її присутність чи відсутність) [11], це характеристика об’єкта за певними аспектами. В енігматорах кросвордів ми виявили такі фасети: опис частини від цілого – *конкретизація* та *генералізація* понять; актуалізація “найвної лінгвістики” носіїв мови через категорії *синонімії* та *антонімії*; *експлікація* понять за допомогою або опису зовнішнього вигляду, або через проекцію на їх властивості. Їх використання в багатьох аспектах залежить від природи самого об’єкта.

Чи не найбільш поширений в атрибутивному механізмі кодування смислу – клас власних назв традиційно представлений в обох досліджуваних мовах через експлікацію їх функцій і властивостей (67 %) та генералізацію (40 %):

Колишня столиця України ← Харків

الاسكندرية ‘Олександрія’ ← اقدم متحف بالعالم ‘Найдавніший музей світу’

Контингент ← Африка

نجم الأغنية العربية ‘Арабська естрадна зірка’ ← ‘Валід Тавфік’

При експлікації класу “артефакти” українського та арабського національного ментально-лінгвального комплексу характернішим виявився опис їх функціональних особливостей, менше – генералізація чи синонімія:

“Транспорт” для нафти ← Труба

يوضع على الحصان ‘Кладеться на коня’. ← سرج ‘Сідло’

Побутовий прилад ← Праска

جب ‘Крилиця’ ← بئر ‘Колодязь’

Однак у групі енігматорів на позначення локусів неодноразово використано такі фасети як – українською: синоніми (40 %), експлікація як зовнішнього вигляду, так і функцій (33 %), конкретизація (20 %); арабською: експлікація зовнішніх ознак та функцій (55 %), синоніми (37 %), генералізація (9 %):

Канавка ← Рів

ممر بحري ضيق ‘Вузкий морський перехід’ ← مضيق ‘Протока’

Говерла ← Гора

يابسة 'Суша' ← بر 'Узбережжя'

Представлення загаданої реалії в тексті через опис зовнішнього вигляду, на думку М. Смоляр, відображає своєрідну автономність позначених об'єктів від людської діяльності, відбувається формування "споглядальної" позиції людини, моделюється ситуація неучасті щодо виникнення цього об'єкта [11].

У разі кодування об'єктів-натурфактів в українських енігматорах кросвордів найчастотнішими виявилися фасети: експлікація та генералізація; в арабських: експлікація, синонімія, генералізація:

Вусата риба ← Сом

نبات يستخرج منه السكر 'Рослини, із яких отримують цукор' ← بنجر 'Буряки'

Бур'ян ← Пирії

وطنشي 'Кажсан' ← خفاش 'Летюча миша'

Характерним лише для арабських текстів кросвордів у якості відгадки є наявність значної кількості дієслів (15 %), що представлені в енігматорах здебільшого через синоніми:

سئم 'Сумувати' ← مل 'Нудьгувати'

أغلق 'Закривати' ← اقفل 'Зачиняти'

Щодо інших класів об'єктів – "Терміни", "Абстрактні поняття", "Антропоніми", "Прикметники", "Службові, іншомовні слова, діалектизми та інша рідковживана лексика" тощо, то вони в українських загадках загалом кодуються за допомогою експлікації (61 %), в арабських – синонімії (49 %).

Частотність ознак, розподілених по фасетах, свідчать про значущість тої чи іншої характеристики предмета в народному уявленні, впливає із внутрішньої логіки поняття і тому схема дефініції є одночасно гіпотезою про когнітивну структуру поняття. При цьому виражається "суб'єктивно-культурний чинник" певного етносу, що визначає категоризацію об'єктів, їх вектори значень, найактуальніші ознаки [11].

Отже, якщо в українських текстах кросвордів об'єкти в межах атрибутивного механізму кодування переважно актуалізуються через фасет експлікацію, виражаючи функціональну (прагматичну) точку зору (функція – 87%, опис – 13 %), значно рідше – генералізація (див. табл.), то носії арабського національного ментально-лінгвального комплексу представляють об'єкти перш за все через актуалізацію "наївної лінгвістики" – категорію синонімії, що підтверджує те, що "лінгвістичний" канал інформації є для арабів активним діючим каналом, доступним для простих комунікантів як наслідок міфічного типу мовного мислення з домінантами предметно-чуттєвого сприйняття та установки на високу семантичну інтеграцію [12].

Отож, провівши паралель між способами кодування смислу арабської та української КБ, ми засвідчили, що поряд із наявністю універсальних рис (одинакові механізми кодування), пов'язаних зі спільністю досвіду, колективним несвідомим, специфічними та індивідуальними є їх співвідношення (зокрема, домінанта кодування об'єктів арабської КБ, порівняно з українською, за допомогою синонімії та прецедентних феноменів, частотніше представлення об'єктів через антонімію, семантично-мотивовані моделі, менш – синтагматичні асоціації, експлікацію, генералізацію (див. табл.)). А це свідчить

про рівень пресупозиції когнітивного простору двох етносів, що є важливою для комунікативної та культурної компетенції в контексті міжкультурної комунікації. Адже “комунікація можлива тільки в тому випадку, якщо комуніканти володіють спільним кодом. . . . Оволодіння тільки мовним кодом в його вузько структуралізькому розумінні. . . є недостатнім, необхідно оволодіти також соціокультурним кодом суспільства, мовою якого ведеться комунікація, тими знаннями і уявленнями, що зберігаються в КБ даного лінгво-культурного суспільства” [3, с. 117–118].

У зв’язку із цим важливим та перспективним нам видається подальше зіставне дослідження кросвордів як носіїв арабської та української національних КБ загалом, виявлення їх національно-культурної складової, різновидів апеляцій, феномен мовної гри, тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барсук А. О. Лексика кросвордів та сучасний читач (психолінгвістичний аналіз лексики) / А. О. Барсук // Наукові записки. Том 18. Філологічні науки. – С. 45–49. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/NaUKMA/Fil/2000_18/09_barsuk_ao.pdf
2. Голубовська І. О. Етноспецифічні константи мовної свідомості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.15 “Загальне мовознавство” / І. О. Голубовська. – К., 2004. – 28 с.
3. Гудков Д. Б. Алгоритм восприятия текста и межкультурная коммуникация / Д. Б. Гудков // Язык, сознание, коммуникация : сб. статей / ред. В. В. Красных, А. И. Изотов. – М. : “Филология”, 1997. – Вып. 1. – С. 114–127.
4. Денисова Е. А. Структура и функции энигматического текста (на материале русских загадок и кроссвордов) : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01. – М., 2008 – 26 с. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net>.
5. Захаренко И. В. Русская когнитивная база и русское культурное пространство в зеркале кроссвордов / И. В. Захаренко, В. В. Красных // Язык, сознание, коммуникация : сб. статей / Отв. ред. В. В. Красных, А. И. Изотов. – М. : “Филология”, 1998. – Вып. 5. – С. 32–40.
6. Захаренко И. В. Прецидентное имя и прецидентное высказывание как символы прецидентных феноменов / И. В. Захаренко, В. В. Красных, Д. Б. Гудков, Д. В. Багаева // Язык, сознание, коммуникация : сб. статей / ред. В. В. Красных, А. И. Изотов. – М. : “Филология”, 1997. – Вып. 1. – С. 82–103.
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. – Вид. 2-е, виправлене і доповнене / Михайло Петрович Кочерган. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2006. – 464 с.
8. Красных В. В. Когнитивная база vs культурное пространство в аспекте изучения языковой личности (к вопросу о русской концептосфере) / В. В. Красных // Язык, сознание, коммуникация : сб. статей / ред. В. В. Красных, А. И. Изотов. – М. : “Филология”, 1997. – Вып. 1. – С. 128–144.
9. Красных В. В. Национально-культурная составляющая русского языкового сознания (на материале кроссвордов) / В. В. Красных // Язык, сознание, коммуникация : сб. статей / отв. ред. В. В. Красных, А. И. Изотов. – М. : МАКС-Пресс, 2000. – Вып. 15. – С. 5–13.
10. Науменко Л. П. Концепт business у англomовній картині світу / Л. П. Науменко // Культура народів Причорномор’я. – Симферополь, 2002. – №32. – С. 100–102.
11. Смоляр М. О. Миромоделирующая функция жанра загадки в фольклорном дискурсе / М. О. Смоляр. – Режим доступу: http://www.lib.tsu.ru/mminfo/000063105/304/image/304_018-021.pdf.

12. *Финкельберг Н. Д.* Арабский язык. Курс теории перевода : курс лекций / Наталья Дмитриевна Финкельберг. – М. : “Восток-Запад”, 2004. – 232 с.
13. *Wierzbicka A.* Semantic Primes and Universals / A. Wierzbicka. – Oxford : Oxford Univ. Press, 1996. – Access mode : <http://www.mitpressjournals.org>.

*Стаття: надійшла до редакції 15.10.2010
прийнята до друку 15.11.2010*

ETHNOLINGUAL DOMINANTS OF SENSE-ENCODING AS MIRRORED IN CROSSWORD-PUZZLES (UKRAINIAN AND ARABOPHONE PARALLELS)

Oksana Sprysa

*The Ivan Franko National University of L'viv,
Department of Oriental Studies,
1, Universytets'ka Str., room 239, L'viv, Ukraine, 79000,
tel.: (032) 239 47 04, e-mail: arabso@ukr.net*

The article is devoted to the analysis of differences between formal and semantic reality-encoding characteristic for Ukrainian and Arabic national-linguistic pictures of the world as based on crossword-puzzles, which has enabled the author to reveal the specific features of the national world-perception.

Key words: encoding of the reality, national-and-lingual picture of the world, conceptualization, crossword-puzzles.

ЭТНОЯЗЫКОВЫЕ ДОМИНАНТЫ КОДИРОВАНИЯ СМЫСЛА В ЗЕРКАЛЕ КРОССВОРДОВ (УКРАИНСКО-АРАБСКИЕ ПАРАЛЛЕЛИ)

Оксана Сприса

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
кафедра востоковедения,
ул. Университетская, 1, комн. 239, Львов, Украина, 79000,
тел.: (032) 239 47 04, e-mail: arabso@ukr.net*

Рассмотрены отличия в формальном и семантическом кодировании действительности, характерном для украинской и арабской национально-языковых картин мира на материале кроссвордов, что позволило выявить специфические черты национального мировосприятия.

Ключевые слова: кодирование действительности, национально-языковая картина мира, концептуализация, кроссворд.